

ПАД ПОСЕТА БИБЛИОТЕКАМА

Једна од тема овогодишњег Сајма књига у Франкфурту тичала се и тренда смањења посета библиотекама у последњих десет година. Расправа се директно наслањала на податке изнете пролетос у чланку из часописа *Паблицерс викли*, а њој је присуствовао и аутор истраживања Тим Коутс. Његова тема су биле јавне библиотеке у САД (у којима је број посетилаца прошле године био једнак трећини броја из 2012), а те податке је у Франкфурту укрстио са подацима коју је недавно објавила британска влада о библиотекама у тој држави.

Према извештају радног тела британске владе, у последњих двадесет година је половина јавних библиотека затворено, док је број услуга смањен за 70%. Половина од људи који тврде да редовно посећују библиотеке у Великој Британији представља не више од 2% популације државе, а програме који се организују у библиотекама посети мање од 0,5% популације. Осим тога, преко 35 милиона књига је последњих година повучено из јавних библиотека, што је скоро трећина фонда.

Што се тиче САД, утврђено је да се смањују посете чак и великим библиотекама, а тај проблем је још више погоршан током пандемије корона вируса. Преко 150 милиона књига је уклоњено из фондова библиотека у последњих десет година, а да нису замењене новим примерцима наслова.

Статистички подаци такође показују да се у библиотеке најчешће иде због приступа штампаним издањима. Учесници дискусије у Франкфурту управо то истичу када предлажу како да се ови трендови зауставе: јавне библиотеке би требало да се фокусирају управо на услугу приступа књигама, обнову библиотечког фонда и брже попуњавање новим насловима.

Добра вест је, истиче Тим Коутс, то што су јавне библиотеке у САД и даље институције којима се верује. Али све мања посе-

ћеност несумњиво доводи у питање њихово постојање, јер када политички лидери почну да верују да издвајају државни новац за нешто што грађани не користе, постоји извесна вероватноћа да ће на крају предложити да се укине њихово финансирање.

ФРАНЦУСКЕ КЊИЖЕВНЕ НАГРАДЕ

Француски сценариста и писац Жан-Батист Андреа (1977) награђен је ове године наградом Гонкур за свој четврти роман *Бгеџи над њом* (*Veiller sur elle*). Роман приповеда о путовању кроз Италију почетком двадесетог века двоје људи који никада нису требали да се сретну, сиромашног и талентованог вајара Микеланђела Виталијанија и Виоле, ћерке богатог маркиза. Прича о љубави, одсуству и вајарству одвија се у контексту нарастања фашизма у међуратном периоду. Оба главна јунака доживљавају себе као сирочад – било да су одрасли без родитеља, љубави или могућности да их неко саслуша – и осећају потребу да кроз дописивање разговарају о свом животу, тако да од бекства, одбијања и драма које су га уништиле исткају егзистенцијално ткиво. Оно је одећа у коју ће умотати своју душу, систем одјека у другоме који њихове животе претвара у поетску причу, кроз коју се сусрећу током наредних деценија.

Награда Гонкур носи симболичну новчану награду од десет евра, али лауреату обезбеђује истакнутији статус на француској књижевној сцени. Занимљивост је да је овогодишњи жири донео одлуку о добитнику после четрнаест већања у финалу, и то пошто је председник Академије Гонкур искористио своје право да се његов глас рачуна дупло. Велики овогодишњи фаворит је био и роман *Тужни тигар* (*Triste tigre*) Неж Сино – аутобиографска исповест о сексуалном злостављању у детињству – али је књига претходног дана добила награду Фемина, тако да је према пропозицијама испала из конкуренције за Гонкура.

Награду Ренодо добила је Ан Скот (1965) за роман *Дрзници* (*Les Insolants*) о четрдесетогодишњој композиторки која је решила да напусти престоницу и пресели се у Бретању, у покушају да се сретне са својим правим бићем. Ауторка је до сада објавила седам романа.

IN MEMORIAM: A. C. БАЈАТ (1936–2023)

Британска књижевница и критичарка А. С. Бајат (чије је рођено име Антонија Сузан Дребл), преминула 16. новембра, ауторка низа романа, од којих је најпознатији *Занесеносић* (*Possession*) – за сада једини роман преведен на српски, поред збирке приповедака *Дин из славујевој ока* (*The Djinn in the Nightingale's Eye*) – за који је 1990. добила Букерову награду и књижевну награду ирског дневника *Ајрис њајмс*. Књижевну каријеру започела је романом *Сенка сунца* (*Shadow of a Sun*, 1964), после кога је објавила још дванаест романа и збирки приповедака, као и критичке студије о Ајрис Мердок, Вордсворту и Колриџу. За њену прозу се истиче да је мешавина натурализма и фантастике на коју су снажно утицали Хенри Џејмс и Џорџ Елиот, као и песници Т. С. Елиот, Роберт Браунинг и Емили Дикинсон. Посебно је то очигледно у награђеном роману *Занесеносић*, сложеној причи која садржи дугачке пастише викторијанске поезије, због којих су – круже анегдоте у британској штампи – издавачи у САД и В. Британији са скепсом гледали на изгледе да се књига добро прода у књижарама. У финалу за Букерову награду нашла се и 2009. са романом *Дечија књига* (*The Children's Book*).

Студирала је латински и стране језике на универзитетима у Кембриџу и Оксфорду и радила је као предавач на универзитетима до 1983, после чега се посветила искључиво писању. Њена млађа сестра Маргарет Дребл (1939) је такође књижевница.

Приредио
Предраг ШАПОЊА